

Skulpturer

Aldrup Munkedal

Heste, der bliver forevigt i form af en bronzeskulptur, bærer normalt en konge, kejser eller feltherre, det er personen, der er objektet, hesten er et transportmiddel.

Den smukke hingst ved landbrugsskolens indkørsel bærer ingen rytter, det er ingen ridehest derimod en arbejdshest af den jyske race. Ser man nærmere på skulpturen, leder man forgæves efter en inskription – for en historie må der da være om denne hingst.

Aldrup Munkedal er hingstens navn, han blev født på Aldrupgård ved Ulstrup i 1893, da stærke, venlige heste var af stor betydning i landbruget. Og for så vidt også som trækraft for transport på landevej. Det eneste alternativ var jernbanen, som var bundet til skinnevejen.

Følgende kan læses om Aldrup Munkedal i bogen "Det Danske Landbrugs Historie" fra 1924-32. "Navnlig var stamtavlen ikke enestående. Faderen, den store grove, ikke kønne Munkedal II, var intet ideal, og moderen var blot en net og god hoppe med lang, fin hals, lidt slank krop og fortrinlige forben, efter den lille rare mørkebrune Hercules, hvem Aldrup Munkedal lignede i bygning mere end nogen af forældrene. Afstamningen var heller ikke imponerende længere tilbage".

Da Aldrup Munkedal var tre år, blev han købt af Horsens Hesteavlsforening, og beskrives som "en rigtig rar og god samt lovende plag". Helt indtil sin død i 1912

blev Aldrup Munkedal benyttet som avlshingst, og blev far til 1705 føl, med en drægtighedsprocent på 62. 108 hingsteføl og 354 hoppeføl blev optaget i "Den Jydske Hests Stambog".

Flere årtier efter sin død var Aldrup Munkedal stadig samtaleemne blandt hesteavlere. I 1943 skriver statskonsulent August Kjær i "Hesten, Håndbog for Hestevenner". "Han blev aldrig ret stor og med alderen blev temperamentet mere vanskeligt, men han havde et ualmindeligt kønt hoved og hals, særdeles bred bringe, fortrinlig brystdybde, god og kort ryg, bred, furet og muskuløst kryds med gode lår, men for korte baglemmer og for korte om end regelmæssige bevægelser".

Videre skriver statskonsulenten: "Skønt absolut ikke fejlfri blev Aldrup Munkedal højt præmieret. Fløjhingst ved jubilæumsskuet i Århus og ved Landmandsforsamlingen i Odense i 1900 fik han ikke alene Kongepremien, men en samling plage skaffede ham førstepræmie for afkom".

I 1909 skabte billedkunstneren Frederik Karl Hansen-Rejstrup (1863-1929) en gipsskulptur af hingsten på stukkatormester Th. Holms værksted, Søndergade 15 i Horsens. Modellen stod i mange år på Horsens Museum med kongemedaljen på bringe, men efterhånden forvitrede gipsskulpturen.

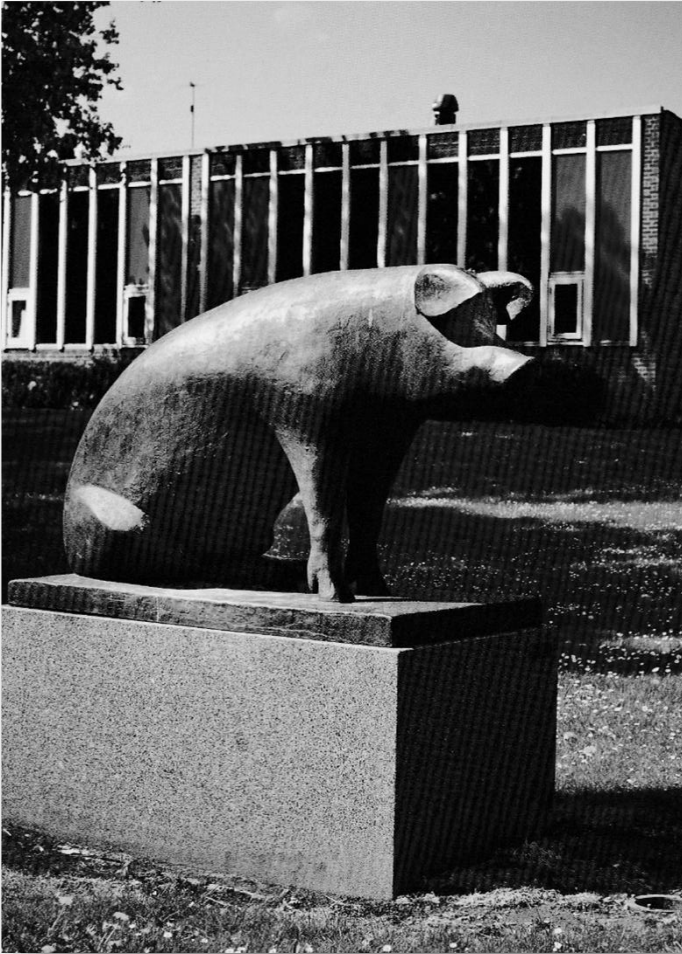
Ved landbrugsskolens indvielse i 1957 nævnte borgmester Robert Holm, Horsens, at Horsens by i samarbejde med bestyrelsen for overretssagfører Danielsen og Hustrus legat måske ad åre ville være i stand til at skænke et eller andet til udsmykning af skolen eller dens omgivelser. At det skulle resultere i en så kostelig gave som Aldrup Munkedal i bronze, tænkte vist ikke mange dengang. I 1959 blev Aldrup Munkedal støbt i bronze og skænket til Bygholm Landbrugsskole af Horsens By.

En særlig festdag på skolen var den 16. september, 1959 afsløringsdagen for bronzestatuen af den jyske hingst Aldrup Munkedal.

Ved indvielseshøjtideligheden sagde borgmester Robert Holm blandt andet: "Horsensegnens landmænd har ved rejsningen af landbrugsskolen løst en stor opgave til gavn for by og egn. Horsens by skylder landbruget tak herfor. Som udtryk for vor taknemlighed besluttede bestyrelsen for overretssagfører Danielsen og Hustrus Legat og Horsens by her i disse omgivelser at rejse en skulptur af Aldrup Munkedal, den berømte hingst, der fik så stor betydning for egnen og den jyske hesteavl som helhed. Med disse ord overgives skulpturen til Bygholm Landbrugsskole."

Aldrup Munkedal er nu opstillet ved Bygholm Landbrugsskoles østlige indkørsel så tæt ved vejen, at ikke alene de, der har deres daglige færden på skolen, kan glæde sig over den, men forbigående kan også få et glimt af den.

Den siddende orne

Da den lokale, smågriseformidling blev nedlagt var der penge tilbage. De blev foræret til Bygholm Landbrugsskole, som skulle bruge dem til udsmykning til et eller andet vedrørende grise.

Statens kunstfond blev kontaktet, de lovede at hjælpe, mod at de måtte bestemme kunstneren. Det blev Astrid Klenov.

Hun tog til Samsø, købte en lille orne gris, og tog den med til hendes kunstværksted.

Da hun havde lavet nogle modeller, blev skolens kunstudvalg bedt om at komme og udvælge modellen.

I skolens bestyrelse og kunstudvalg sad den meget svinekyndige Aage Jepsen, Kørup. Han kom med på turen over til kunstneren. Udvalget var meget uenige om, hvilken orne de skulle vælge. Aage Jepsen var meget imod, "den siddende orne" for, som han sagde: "En orne med ordentligt bentøj sidder ikke på den måde". Resten af udvalget ønskede "den siddende orne", så Aage blev nedstemt.

Kunstneren arbejdede videre med modellen. Efter sigende med det problem at grisen voksede, så hun måtte lægge lag på lag på skulpturen for få den til at ligne den levende model. Modellen blev færdig og støbt i bronze, og dagen kom, hvor grisen ankom til Bygholm Landbrugsskole.

Efter afsløringen var de inde for at få lidt at spise, her kom kunstneren med grisens stamtavle. Den var Jeppe Kristensen hurtig til at skimme igennem, og opdagede sagens pudsighed.

Stamtavlen viste, at ornen stammede fra Aage Jepsens egen besætning. Da Aage Jepsen var en meget humoristisk mand, kunne han hurtigt indse hele komikken, til stor bifald fra resten af forsamlingen.

Billedfrisen over skolens hovedtrappe

Ved skolens indgangsparti mellem stueetagen og første sal var i nogle år ligesom ikke afsluttet, idet der fremstod tre kedelige cementblokke. Med hjælp fra Ny Carlsberg fondet fik skolen billedfrisen som symboliserer forandringer i landbrugets driftsmidler

– fortid – nutid - fremtid.

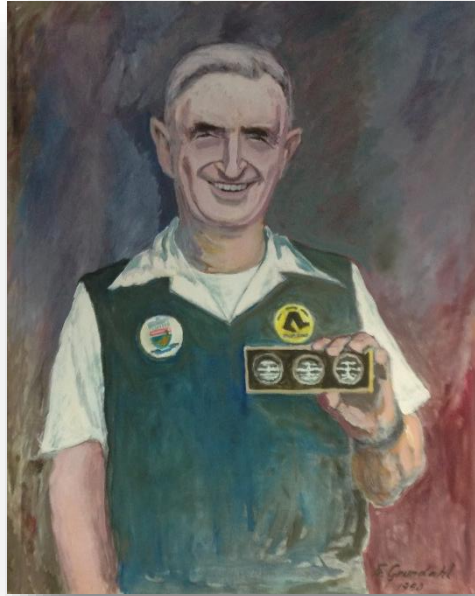

Hatting centret

Ved indvielsen af Hatting Centret efter ombygning i 1995 gav Smidstrupfonden et fornemt springvand. Ved indvielsen holdt Chr. Bie, som var legatbestyrer for Smidstrupfonden en tale. Johannes Smidstrup er opvokset i Hatting, som 14 årig emigrerede han til Amerika. Som

velgerning for sin tid i Hatting oprettede Johannes Smidstrup et legat til gavn for beboerne på Hatting Centret. Springvandet er lavet af billedhugger Erik Graeser.

På Hatting Centret hænger et maleri af hjemmets velynder, den 89 årige Johannes Smidstrup. Horsens maleren Frederik Grundahl har malet portrættet ud fra et fotografi.

Østerhåbskolen Hatting

Indtil Hatting skolen kom i fællesskab med Torstedskolen, var disse fugle Hatting skolens logo.

Årstal 1987 af Billedhugger Kaj Nielsen

Teatertæppe fra 1978
Trolde er lavet af
billedhugger Carsten Jensen
2002. Troldens fødselsdag
fejres en gang årligt af
skoleeleverne.

i

Lavet af
billedhugger
Erik Graeser

Malet af G R Ø M 2012

Billedhugger Erik Graeser i 2012

Hatting Kirke

Ofte kendes bygherren ikke, men her har bygherren selv sørget for, at vi ikke skal lede forgæves. En indskrift over indgangen nævnes hans og hans frues navn og året for kirkebygningens opførelse, og over

udgangen fra kirkeskibet til våbenhuset ses to skjolde eller monogrammer, der bærer ægtefællernes initialer.

Bygget i 1787

Omgivelser til kirken

Mausoleum er opført på kirkegården over etatsråd Lars de Thygeson, hans hustru Abel Marie Lichtenberg og deres 4 børn, alle døde før forældrene som 1,2,17,18 år. Abel Maria Lichthberg fik derfor en depression og blev mere og mere skør. Dette bevirkede at hendes mand fik lavet et aflukkeøverst over stuerne i hovedbygningen. Abel Maria

var ikke repræsentativ i det gode borgerskab, derfor låst inde i sit aflukke, og historien siger, at hun krævede at få hendes bryllupsgave, en lysekrone, som hun fik af faderen, bragt op på sit aflukke.

Johan Jørgen Høffner, Horsens, har tegnet monumentet i 1819.

Jættestuen Grønhøj på Rugballegårds mark

Den har jeg taget med, for at understrege, at selvom Horsens mener, den hører til dem, så hører den altså til Hatting, den ligger på Rugballegårds mark.

Det er Danmarks fineste. Den er 5.000 år gammel. Før udgravning og renovering er den sandsynligvis plyndret. Man fandt en del skår, som muligvis har været brugt i forbindelse med ritualer.

Yderligere på Rugballegårds mark har man fundet flere overpløjede høje, hvor man blandt andet har fundet øksefragmenter.

Grønhøj på Grønhøjvej

Fredet, brandgrav fra stenalderen. Hvilket vil sige, at de som ligger deri er kremeret.

Herudover har Hatting:

I dag kan man overflyve områder og finde alle de fortidsminder vi har liggende i jorden. Der

menes, at vi har ca. 95 fortidsminder her i Hattingområdet. De fleste af fortidsminderne, har været rundhøje, som efterhånden er overpløjet og dermed ødelagt.

Der er undersøgt en grav fra ældre romersk jernalder, hvor man har fundet sølvfingerring, bronzebøjlenål, 6 lerkar.

Dengang man fandt de 45 grubehuse på Stationsvej. Fandt man også et værksted fra år 900, vævning, smede, keramik, træ, perler. Et helt industri kvarter.